

ΒΟΥΛΗ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ

ΕΚΘΕΣΗ ΕΠΙ ΤΟΥ ΝΟΜΟΣΧΕΔΙΟΥ

«Κύρωση της διεθνούς σύμβασης για την προστασία όλων των προσώπων από την αναγκαστική εξαφάνιση και προσαρμογή της ελληνικής νομοθεσίας»

I. Εισαγωγικές παρατηρήσεις

Το παρόν Νομοσχέδιο (Νσχ) αποτελείται από τέσσερα άρθρα.

Το άρθρο πρώτο περιέχει το κείμενο της κυρούμενης σύμβασης στην αγγλική και την ελληνική γλώσσα. Η σύμβαση αυτή είναι η Διεθνής Σύμβαση για την προστασία όλων των προσώπων από αναγκαστική εξαφάνιση, η οποία υιοθετήθηκε από τη Γενική Συνέλευση του Ο.Η.Ε. στη Νέα Υόρκη την 20.12.2006.

Το άρθρο δεύτερο περιλαμβάνει τις τροποποιήσεις διατάξεων του Ποινικού Κώδικα και, ειδικότερα, εισάγει τρία νέα άρθρα στον ΠΚ, υπό τους αριθμούς: 322Α, και τίτλο «Αναγκαστική εξαφάνιση προσώπου», το οποίο, μεταξύ άλλων, περιγράφει το έγκλημα της αναγκαστικής εξαφάνισης, 322Β, και τίτλο «Διακεκριμένες περιπτώσεις», το οποίο ορίζει τις διακεκριμένες παραλλαγές του βασικού εγκλήματος της αναγκαστικής εξαφάνισης, και 322Γ, με τίτλο «Γενικές διατάξεις», το οποίο ρυθμίζει ειδικά θέματα, όπως είναι οι λόγοι επιβολής ελαττωμένης ποινής, η επιβολή παρεπόμενων ποινών, η έναρξη προθεσμίας παραγραφής όταν οι πράξεις τελούνται υπό καθεστώς σφετερισμού του δημοκρατικού πολιτεύματος, η προσταγή ως λόγος μη άρσης του αδικού. Εξ άλλου, τροποποιείται το άρθρο 8 του ΠΚ, ώστε οι ελληνικοί ποινικοί νόμοι να ισχύουν και για το έγκλημα της αναγκαστικής

εξαφάνισης που τελείται στην αλλοδαπή, ανεξαρτήτως των νόμων του τόπου τέλεσης. Ακόμη, συμπληρώνεται το άρθρο 187 του ΠΚ, ώστε να περιλαμβάνεται το έγκλημα της αναγκαστικής εξαφάνισης στον κατάλογο των εγκλημάτων που επιδιώκει η εγκληματική οργάνωση. Επίσης, ιδρύεται εις ολόκληρον ευθύνη του δημοσίου και του δράστη για αποζημίωση και χρηματική ικανοποίηση του θύματος.

Στο άρθρο τρίτο ρυθμίζονται, δια τροποποιήσεων στα άρθρα 1569 και 1570 του ΑΚ, θέματα υιοθεσίας ανήλικων τέκνων, θυμάτων του εγκλήματος αναγκαστικής εξαφάνισης.

Στο άρθρο τέταρτο ορίζεται το χρονικό σημείο έναρξης ισχύος του παρόντος νόμου.

II. Παρατηρήσεις επί των άρθρων

Επί του άρθρου δεύτερου παρ. 1

Με την παρ. 1 του άρθρου δεύτερου του υπό ψήφιση Νσχ εισάγεται άρθρο 322Α στον ΠΚ, στο οποίο περιγράφεται το έγκλημα της αναγκαστικής εξαφάνισης προσώπου.

α) Κατά πρώτον τίθεται το ζήτημα αν η θέση του προσώπου εκτός της προστασίας του νόμου είναι στοιχείο της αντικειμενικής υπόστασης του εγκλήματος ή εξωτερικός όρος του αξιοποιού, καθόσον η κυρούμενη σύμβαση αφήνει ανοικτά και τα δύο ενδεχόμενα. Σημειωτέον ότι η αντίστοιχη διάταξη του ν. 3948/2011 «Προσαρμογή των διατάξεων του εσωτερικού δικαίου προς τις διατάξεις του Καταστατικού του Διεθνούς Ποινικού Δικαστηρίου που κυρώθηκε με το ν. 3003/2002» (άρθρο 8 παρ. 1 ζ') έχει εισαγάγει υποκειμενικό στοιχείο του αδίκου σε συμφωνία με το άρθρο 7 παρ. 2 θ' του Καταστατικού του Διεθνούς Ποινικού Δικαστηρίου, το οποίο κυρώθηκε με τον ν. 3003/2002.

β) Κατά δεύτερον, στην παρ. 3 εδ. β' του προτεινόμενου άρθρου 322Α του ΠΚ ορίζεται ότι τιμωρείται με κάθειρξη ιεραρχικά ανώτερος ο οποίος είχε ουσιαστική ευθύνη και ασκούσε ουσιαστικό έλεγχο επί των δραστηριοτήτων που σχετίζονταν με το έγκλημα της αναγκαστικής εξαφάνισης, και ο οποίος δεν έλαβε όλα τα αναγκαία και εύλογα μέτρα εντός της εξουσίας του για την, μεταξύ άλλων, πρόληψη ή την καταστολή της τέλεσης αναγκαστικής εξαφάνισης προσώπου. Η παράλειψη καταστολής της τέλεσης της αναγκαστικής εξαφάνισης προσώπου αφορά περιπτώσεις στις οποίες το έγκλημα της αναγκαστικής εξαφάνισης έχει ήδη ολοκληρωθεί, ο δε ιεραρχικά ανώτερος παραλείπει να λάβει μέτρα τιμωρίας του υφισταμένου. Η προτεινόμενη διάταξη προβλέπει για αυτή την περίπτωση την επιβολή του ιδίου πλαισίου ποινής με την παράβαση του καθήκοντος αποτροπής επικείμενης να τελε-

σθεί ή τελούμενης αναγκαστικής εξαφάνισης (παρ. 3 εδ. α΄). Εν προκειμένω τίθεται το ζήτημα τήρησης της αρχής της αναλογικότητας, εφόσον η παράλειψη τιμωρίας για ήδη τελεσθέν έγκλημα τιμωρείται με ποινή ίδια με την προβλεπόμενη για παράλειψη αποτροπής επικείμενου ή τελούμενου εγκλήματος (βλ. τον σχετικό προβληματισμό για την τιμώρηση των εγκλημάτων πολέμου συμφώνως προς το άρθρο 28 του Καταστατικού του Διεθνούς Ποινικού Δικαστηρίου (κυρωθέντος με τον ν. 3003/2002), σε Ινστιτούτο Αμυντικών Αναλύσεων, Ε. Συμεωνίδου – Καστανίδου. Μ. Καιάφα – Γκμπάντι, Ν. Μπιτζιλέκης, Α. Παπαδαμάκης, Θ. Παπακυριάκου, Γ. Νούσκαλης, Γ. Ναζίρης, Τα εγκλήματα πολέμου, Αθήνα 2006, σελ. 295-296, 332).

Αθήνα, 17 Ιουνίου 2014

Η εισηγήτρια
Αθανασία Διονυσοπούλου
Λέκτορας Νομικής Σχολής Πανεπιστημίου Αθηνών
Επιστημονική Συνεργάτις

Ο Προϊστάμενος του Α΄ Τμήματος
Νομοτεχνικής Επεξεργασίας
Ξενοφών Παπαρρηγόπουλος
Αν. Καθηγητής του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας

Ο Προϊστάμενος της Β΄ Διεύθυνσης
Επιστημονικών Μελετών
Αστέρης Πλιάκος
Καθηγητής του Οικονομικού
Πανεπιστημίου Αθηνών

Ο Πρόεδρος του Επιστημονικού Συμβουλίου
Κώστας Μαυριάς
Ομότιμος Καθηγητής της Νομικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών